

سعید معیدفر، جامعه‌شناس از اولویت‌های سیاستگذاری برای در امان ماندن از تبعات کووید ۱۹ می‌گوید

احیای جامعه مدنی و سرمایه اجتماعی نیاز دوران پسا کرونا

احسان بدائی
خبرنگار

«احیای جامعه مدنی»؛ این چیزی است که سعید معیدفر، جامعه‌شناس و استاد سابق دانشگاه تهران معتقد است که کشور برای دوران پساکرونا نیاز دارد. او در گفت‌وگو با «ایران» می‌گوید که کرونا شاید جز در حوزه سلامت مشکل تازه‌ای با خود نیاورد اما تمام مشکلات قبلی موجود در ایران در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و حتی سیاسی را تعمیق خواهد کرد. وضعیتی که به نظر او جز با مشارکت تمام‌قد و مستقل جامعه مدنی نمی‌توان آن را مدیریت کرد. او اعتقاد دارد حتی با وجود اتفاقات سال‌های اخیر باز هم جامعه ایران آمادگی حضور در چنین عرصه‌ای را دارد.

■ **با توجه به مجموعه تأثیراتی که از بیماری کرونا تاکنون قابل رصد و مشاهده بوده، به نظر شما مهمترین نیاز کشور ما برای پساکرونا در حوزه سیاستگذاری چیست؟ به عبارتی امروز ما چه چیزی برای دوران پساکرونا کم داریم که باید آن را بسازیم؟**

من به عنوان یک جامعه‌شناس فکر می‌کنم بخش‌های مختلف جامعه آن پیوستگی و هماهنگی منطقی را ندارند. این مسأله مربوط به امروز و پس از انقلاب نیست، بلکه مشکلی دیرینه و قدیمی است. مهمترین بخشی که به لحاظ تاریخی در کشور ما همواره برجسته شده بخش کشمگری دولتی بوده. به نظر می‌رسد تنها نهادی که از زمان ورود ایران به دوره مدرن به رسمیت شناخته شده خانواده است.

در این وضعیت ما کمترین امکانات ساختاری و زمینه‌ای را برای احیای اجتماعی، کنش‌های اجتماعی، تعاملات، انسجام عمومی، مشارکت اجتماعی و مدنی و امثال این را داریم. این به نظر من مهمترین فاکتور تعیین کننده در دوران پساکرونا است. ما در شرایطی وارد این بحران جهانی شدیم که از قبل هم در حوزه اجتماعی مشکلاتی داشتیم. بحران کرونا به نظر من به دلیل نوع آثاری که دارد مسأله و مشکل اجتماعی را در جامعه ایران تعمیق خواهد کرد. باور دارم ابعاد اثر این بیماری طوری است که اگر منطقی و متفاوت از گذشته با آن برخورد نکنیم، چه بسا تبعات آن به گونه‌ای باشد که بتوان تاریخ معاصر ایران را به قبل و بعد از این بیماری تقسیم کرد.

■ **این توجه به حوزه اجتماعی و آنچه شما احیای کشمگری اجتماعی می‌خوانید چگونه می‌تواند مانع از تبعات سو-کرونا شود؟**

من قبلاً هم این را گفته‌ام که تنها زمانی می‌توانیم بر مجموعه آثار این بیماری غلبه کنیم که کرونا تبدیل به یک مسأله اجتماعی برای ما بشود. مسأله‌ای که حاکمیت، نخبگان و مردم در یک وفاق همه‌جانبه بر حل آن متمرکز شوند و این موضوع به یک امر مشترک میان آنها تبدیل شود. الان با نبود هماهنگی نه تنها بین عامه جامعه و نخبگان و بخش‌های مختلف رسمی که شاهد عدم هماهنگی

بین بخش‌های مختلف رسمی هم هستیم. وقتی ما هنوز بر ماهیت مسأله توافق نداریم به طور اولی بر سر راهکار واحد برای آن هم توافق نمی‌توان متصور بود. یکی از اولین و مهمترین فاکتورها هم برای اینکه مسأله‌ای

«

جامعه ایران در بحران‌های قبلی هم مثل سیل و زلزله و دیگر اتفاقاتی از این دست نشان داده که پر از پتانسیل برای رفع خسارت و بازسازی اجتماعی و اقتصادی است، اما باز هم من تأکید می‌کنم که یا به بازی گرفته نمی‌شود یا حتی تمایل به کمکش توسط بخش‌های رسمی رد می‌شود. متأسفانه گویا

بخش‌هایی اصرار دارند نشان دهند به تنهایی از عهده همه مشکلات برمی‌آیند، این برداشت در اتفاقاتی مثل سیل و زلزله اشتباه بود و در حادثه‌ای ملی مثل کرونا که تمام کشور را گرفته اشتباه‌تر

به عنوان مسأله اجتماعی به رسمیت شناخته شود، موضوع شفافیت است. بعد از تجربه چین معلوم بود که موضوع کرونا یک موضوع جدی است و نباید آن را شوخی گرفت. در خیلی از کشورها هنوز تعداد مبتلایان تک‌رقمی بود که حالت بحران اعلام کردند اما در کشور خردمان شاهد بودیم در هفته‌های اول ظهور بخش‌هایی از قدرت می‌گفتند این ماجرا چیزی نیست و اهمیت ندارد و یک بیماری ساده است.

به هر روی در حوزه‌های مختلف ممکن است عملکردهایی داشته‌ایم که منطقی و کارآمد نبوده و اثرات آن را با یک فاصله زمانی می‌دیدیم اما موضوع کرونا اثر آنی و سریع دارد. نه فقط در حوزه سلامت و پزشکی بلکه در حوزه‌های اجتماعی، فرهنگی و اقتصادی. اینجا اگر نپذیریم که نرمال عمل کنیم خیلی سریع و بدون آنکه زمان کافی داشته باشیم با اثر رفتارمان مواجه می‌شویم. معنای حرف من این است که باید برای مواجهه با این وضعیت به جای برخی استنباط‌ها، برداشت‌ها یا روایت‌های دلخواه خودمان بپذیریم که به سمت روش‌های علمی و منطقی برویم.

■ **تقریباً در تمام دنیا هم همین وضعیت حاکم بوده و ما در قیاس با برخی کشورهای دیگر عملکرد مناسب‌تری داشته‌ایم اگر چه بحث ما مربوط به پساکروناست. ناظر به همین تأکید که بر مسأله اجتماعی دارید چه تفاوت‌هایی بین ما با آنها وجود دارد؟**

ببینید در آن کشورها نهادهای واسط اجتماعی هستند، کم و بیش قدرت و توان اقتصادی هست، سرمایه‌های اجتماعی هستند و اینها کمک می‌کنند به پیدا کردن سریع نوع رفتار متناسب با این شرایط. ما در این حوزه‌ها دچار خلأ هستیم. کرونا هیچ کار تازه‌ای جز در حوزه سلامت و پزشکی با جامعه نمی‌کند اما مشکلات و بحران‌هایی را

که قبلاً داشتیم به شدت تعمیق می‌بخشد. ما باید باور کنیم که این کرونا پدیده‌ای نیست که دیگر بتوان با تبعات آن به شکل شارژرزد رفتار کرد.

■ **به نظر شما برای آمادگی جهت ورود به دوران پساکرونا که به نظر بسیاری دوره‌ای با مشکلات مخصوص خود است، ما در حوزه اقتصادی توان بیشتری برای پاسخ دادن به مسائل ناشی از این بیماری داریم یا در حوزه اجتماعی؟ و البته نیازهای اقتصادی ما جدی‌تر خواهند بود یا اجتماعی؟**

ببینید ما در هر دو حوزه الان نیازهای بسیار بزرگی داریم اما توان ما در دو حوزه یکی نیست. در بخش اقتصاد به هر حال بحث حساب و کتاب و اعداد است و ما در همین شرایط تحریم و فشار اقتصادی باز هم به هر حال شاهد کمک‌های دولتی هستیم اگر چه این کمک به دلیل شرایط خاص ما خیلی هم احتمالاً پوشش دهنده کل تبعات اقتصادی کرونا نخواهد بود. اما من فکر می‌کنم در بخش اجتماعی موضوع فرق می‌کند. آنجا هنوز ظرفیت برای جبران زیاده‌است و علی‌رغم همه آسیب‌هایی که به پیکره جامعه مدنی ما وارد شده اما هنوز پتانسیل به مراتب بیشتری نسبت به حوزه اقتصاد دارد که به میدان جبران تبعات کرونا بیاورد. جامعه ایران در بحران‌های قبلی هم مثل سیل و زلزله و دیگر اتفاقاتی از این دست نشان داده که پر از پتانسیل برای رفع خسارت و بازسازی اجتماعی و اقتصادی است، اما باز هم من تأکید می‌کنم که یا به بازی گرفته نمی‌شود و یا حتی تمایل به کمکش توسط بخش‌های رسمی رد می‌شود. متأسفانه گویا بخش‌هایی اصرار دارند نشان دهند به تنهایی از عهده همه مشکلات برمی‌آیند، این برداشت در اتفاقاتی مثل سیل و زلزله اشتباه بود و در حادثه‌ای ملی مثل کرونا که تمام کشور را گرفته اشتباه‌تر.

■ **و فکر می‌کنید جامعه آمادگی همکاری را**

■ یکشنبه ۳۱ فروردین ۱۳۹۹
■ سال بیست و ششم
■ شماره ۷۳۲۵

تجدد اشت

محسن پاک‌آیین
کارشناس ارشد
روابط بین‌الملل

ضرورت مراقبت از روابط ایران و چین

یکی از اصول سیاست خارجی جمهوری اسلامی ایران توسعه روابط با کشورهای جهان بر اساس احترام متقابل است. روابط ایران و چین نیز پس از پیروزی انقلاب اسلامی روند روبه رشدی داشته و بخصوص در سال‌های اخیر به دلیل مخالفت دو کشور با سیاست‌های خودمحرانه و یکجانبه‌گراییانه آمریکا، گرم‌تر شده است. در ارتباط با تنظیم مناسبات با چین باید به مراتب زیر توجه کرد.

- روابط جمهوری اسلامی ایران و جمهوری خلق چین در ۴۰ سال اخیر گرم و سازنده بوده است. ایران، فروشنده انرژی به چین و خریدار کالا از این کشور است. چین نیز شریک اول تجاری بیش از ۱۳۰ کشور از جمله ایران محسوب می‌شود. در غرب آسیا، ایران سومین شریک چین می‌باشد و شواهد نشان می‌دهد که در سال ۲۰۱۹ علیرغم ممنوعیت واردات ۱۴۰۰ قلم کالا به ایران وارد شده و چین شریک اول تجاری ایران باقی خواهد ماند.

- چین به عنوان یکی از اعضای دائم شورای امنیت سازمان ملل متحد همواره از حق ایران برای داشتن انرژی صلح آمیز هسته‌ای دفاع کرده و در مذاکرات هسته‌ای ایران و کشورهای ۵+۱ نیز دیدگاهی نزدیک به ایران داشته است. مقامات ارشد چین از جمله رئیس‌جمهوری این کشور با تحریم‌های ظالمانه و غیرقانونی آمریکا علیه ایران مخالف بوده و در عرصه عمل نیز، ایران را در مدیریت تحریم‌ها یاری کرده است. البته به دلیل اعمال نفوذ آمریکا در اقتصاد بین‌الملل، در مواقعی تعدادی از شرکت‌ها و بانک‌های چینی نتوانسته‌اند نظر ایران را تأمین کنند. در این موارد نیز، طرفین طی مذاکرات خود، راهکارهای مناسب را برای ادامه همکاری پیدا کرده‌اند.

- جمهوری اسلامی ایران، بخشی از منافع ملی خود را در ارتباط با منطقه اوراسیا و حضور در کنار روسیه و چین می‌تواند تأمین کند. چین نیز با اعتراف به موفقیت ایران در مقابله جدی با تروریسم و تکفیر، برای تأمین امنیت اوراسیا روی همکاری با ایران حساب می‌کند. بسیاری از کارشناسان امور راهبردی معتقدند منطقه اوراسیا با حضور چین و روسیه آینده جهان را رقم خواهد زد. مثلث روسیه، چین و ایران با مشکل نارضایتی آمریکا در اوراسیا نیز مواجه است. آمریکا از بازیگری در اوراسیا قصد جلوگیری از تبدیل روسیه به قدرت برتر در منطقه، کنترل چین برای تبدیل نشدن به یک ابرقدرت اقتصادی و مهار ایران برای کنترل غرب آسیا و تأمین امنیت اسرائیل را دارد.

- چین علاقه‌مند است به عنوان یک قدرت راهبردی آسیایی با حتی اوراسیایی، برای یافتن ظرفیت‌های جدید اقتصادی، نگاه به غرب جغرافیایی داشته باشد. سرمایه‌گذاری ۴۵ میلیارد دلاری چین در بندر گوادر در پاکستان، نمونه‌ای از سیاست نگاه به غرب چین برای دستیابی به فرصت‌های راهبردی در جنوب آسیاست. در واقع پکن منافع خود را نه فقط در شرق آسیا، بلکه در تمام قاره کهن تعریف کرده و از این رویه رابطه راهبردی با ایران نیز توجه دارد.

- جمهوری اسلامی ایران به دلیل مواجهه با خصومت‌های ذاتی و مستمر آمریکا و بی‌اعتمادی نسبت به کشورهای شاخص اروپا، در صدد تقویت رویکرد نگاه به شرق است. طبعاً در این روند، کشورهایی که در دوره تحریم در کنار ما بودند، باید در اولویت قرار گیرند. تهران می‌تواند به صورت راهبردی، همکاری با کشورهای شرق را طراحی کند و از اقدامات تاکتیکی که موجب نارضایتی دوستان قدیمی می‌شود، پرهیز نماید. البته سیاست نگاه به شرق که با هدف ایجاد تنوع در روابط دیپلماتیک دنبال می‌شود، نباید به گونه‌ای دنبال شود که کشور مقابل این‌گونه تصور کند که ایران گزینه دیگری جز رابطه با آن کشور ندارد.

- آمریکا و برخی دولت‌های اروپایی از روابط پایدار و باثبات ایران و چین خرسند نبوده و با ترندهای مختلف و بخصوص با اهرم رسانه سعی در ایجاد اختلال در این روابط دارند. با این وصف مسئولان دو کشور بخصوص دستگاه‌های دیپلماتی باید از مناسبات باثبات و دوستانه خود مراقبت کرده و اجازه ندهند که برخی سوءتفاهم‌های مقطعی، دوستی دیرینه دو کشور را دچار مشکل کند.

- قطعاً تداوم مناسبات راهبردی ایران و چین، مبتنی بر احترام متقابل می‌تواند جبهه مقابله با یکجانبه‌گرایی را تقویت کرده و الگوی مناسبی برای دیگر کشورهای مستقل باشد.

در خودفرورفتگی اجتماعی را جدی بگیریم

از سوی دیگر باید به تأثیری که پدیده کرونا در روابط اجتماعی، انسانی، مناسبات و حیات انسانی می‌گذارد، توجه کنیم. کمزوری ایرانی همانند کمزوری جهانی اولین هدفش بدن انسان هاست و افراد را بواسطه بیماری‌زایی از بین می‌برد ولی هدف بعدی کمزوری ایرانی این است که مناسبات اجتماعی را به حالت تعلیق درمی‌آورد (اینکه بسیاری از افراد جامعه با افراد مسن ارتباط برقرار نمی‌کنند و این گیر اصلی کمزوری ایرانی است باید جامعه را نسبت به این موضوع حساس کنیم و اعلام کنیم که به افراد نادر و ضعیف و سالمندان توجه کنند. توجه به آنها موجب می‌شود یک نوع روابط اجتماعی جدیدی شکل بگیرد تا اینکه مردم را از آنها دور کنیم. تأکید می‌کنم، کمزوری ایرانی هدف اولش بدن افراد است ولی آنچه برای ما درم برجا خواهد گذاشت این است که ما را از هم جدا خواهد کرد باید با این وضع مبارزه کنیم باید از خودفرورفتگی و تعلیق اجتماعی اجتناب کنیم و جامعه را تشویق کنیم به دیگری توجه کنند و دیگران برای شان اهمیت پیدا کنند. برای این منظور لازم است کسانی که در معرض بیماری اند و گرفتار ویروس شده‌اند، رفتارشان را تصحیح کنند تا از انتقال ویروس معامتت شود.

چرا باید امیدوار بود؟

اگر این برآوردها درست باشد، آنگاه می‌توانیم نتیجه بگیریم که سرعت انتقال ویروس و مبتلا شدن دیگران، کاهش خواهد یافت. به دلیل رعایت تمهیدات بهداشتی و رفتاری از سوی مردم. در حقیقت اگر میزان مرگ و میر ویروس همان رقم قبلی هم باشد، به علت تعطیلی مراکز تجمع مثل مدارس، دانشگاه‌ها، ورزشگاه‌ها... بخش مهمی از زنجیره انتقال ویروس قطع خواهد شد. همچنین علل رعایت پروتکل‌های بهداشتی و استفاده از ماسک، دستکش و مایعات ضد عفونی‌کننده انتقال ویروس با کندی چشمگیری مواجه خواهد شد. از سوی دیگر می‌توان از طریق اعمال برخی از ضوابط در فضای عمومی مثل فاصله‌گذاری‌های بدنی این فرآیند را کندتر نیز کرد. ولی شاید بیش از هر چیز رعایت مردم در روابط شخصی، میهمانی‌ها، نشست‌های غیر رسمی و رفت و آمدهای غیر ضرور است که به کمک می‌آید تا جلوی انتشار سریع این ویروس گرفته شود و اجازه ندهد که دوباره به نقطه بحرانی برسیم. با این حال اگر دولت و نظام درمانی نتوانند این فرآیند قطع زنجیره انتقال را کامل کنند، می‌توان امیدوار بود که در اواخر بهار به وضعیتی برسیم که به مرور و با احتیاطات لازم، دیگر بخش‌های تعطیل را دوباره وارد حیات اجتماعی کنیم. چگونه؟ اولین اقدام تدوین پروتکل‌های دقیق و با ضمانت اجرای کافی برای کلیه رفتارهای عمومی در جامعه است. از ادارات و بنگاه‌ها و فروشگاه‌ها گرفته تا حمل‌ونقل و احتمالاً برنامه‌های عمومی فرهنگی و مذهبی. مهم‌تر از تدوین این پروتکل‌ها اجرای کامل و دقیق آن است. تخلف از ضوابط باید با مجازات و جریمه متناسب و بازدارنده همراه باشد. به خواستش و تمنا نمی‌باید بسنده کرد. بنابراین نیازمند نهاد و ساختار نظارتی دقیق است. اقدام دوم که ضروری‌تر است افزایش آزمایش‌ها است. در میان ۲۰ کشوری که بیشترین تلفات را در کرونا داشته‌اند، فقط برزیل و هند هستند که نسبت تست به جمعیت آنها از ایران کمتر است که این دو کشور نیز وضع به کلی متفاوتی دارند. میزان تست‌ها حداقل باید ۲ تا ۳ برابر تعداد فعلی شود. اکنون حدود ۳۲۰ هزار تست انجام شده که باید در فاصله کوتاهی حداقل به یک میلیون برسد تا تصویر دقیقی از نقشه شیوع این بیماری در کشور به دست آید. سومین اقدام نیز اجرای دقیق و کامل قرنطینه افراد مبتلا یا مرتب‌تین با آنهاست و نیز کمک به افراد نیازمند برای اجرای هرچه بهتر دوری از جامعه و ارتباط با دیگران است. اگر این مجموعه از سیاست‌ها انجام شود، امید می‌رود که از این پس با اوج‌گیری غیر قابل مهار دوباره مواجه نشویم و با همین وضعیت ادامه دهیم تا اینکه ایمنی جمعی نسبی حاصل شود یا داروی آن ساخته شود و نیز امیدوار بود که واکسن آن نیز دیر یا زود ساخته شود و از شر کرونا خلاص شویم.

تسلیم

می‌باشد. و افزود: این پهپادها با برد ۱۰۰۰ کیلومتر و مداومت پرواز ۱۸۰ دقیقه است. پهپاد کرار پهپادی رزمی و استراتژیک است که قابلیت حمل وراهسازی محموله‌هایی در کلاس هواپیماهای بدون سرنشین «ابابیل ۳» و «کرار» نیز پهپادهای دیگری بودند که به مجموعه ناوگان نیروی هوایی ارتش افزوده شدند. پهپادهایی که در تعداد انبوه توسط متخصصان صنایع هوایی وزارت دفاع تولید شده است.

وزیر دفاع در تشریح قابلیت‌های پهپادهای ابابیل ۳ گفت: این پهپادها یک پرند شناسایی رزمی میان برد با قابلیت حمل محموله‌های مختلف الکترواپتیکی و رزمی بوده که مأموریت اصلی آن‌ها جمع آوری و ارسال داده‌های مأموریتی تصویری اپتیکی در مناطق مختلف کشور و همچنین انجام عملیات تهاجمی رزمی علیه اهداف مورد نظر در شعاع عملیاتی ۱۵۰ کیلومتری است.

تجهیز پدافند هوایی ارتش به پهپادهای دوربرد و رزمی

نیروی هوایی و پدافند ارتش جمهوری اسلامی به ۳ نوع پهپاد شناسایی، دوربرد و رزمی جدید مجهز شد. از جمله پهپادهایی که روز گذشته با حضور امیر سرتیپ حاتمی وزیر دفاع و پشتیبانی نیروهای مسلح، فرماندهان پدافند و نیروی هوایی ارتش و مدیرعامل سازمان صنایع هوایی وزارت دفاع به ارتش تحویل داده شد پهپادی با برد ۱۰۰۰ کیلومتر است.

به گزارش ایرنا، وزیر دفاع در مراسم تحویل این پهپادها که روز گذشته و در تفران با روز ارتش جمهوری اسلامی ایران در سازمان صنایع هوایی و صنایع هسای اصفهان برگزار شد، بومی سازی و ارتقای مجموعه پهپادی کشور و دستیابی به فناوری طراحی و ساخت هواپیماهای جت بدون سرنشین چندمنظوره با سرعت و ارتفاع بالا با قابلیت حمل انواع محموله‌ها را یک دستاورد مهم برشمرد و تصریح کرد: حفظ آمادگی در حوزه مأموریت‌های نیروی پدافند هوایی شامل آزمایش تمام سامانه‌های پدافندی کوتاه برد و دوربرد توپخانه‌ای و موشکی و همچنین دستیابی به سامانه‌های سلاح ایجاد اختلال و فریب در شبکه پدافندی دشمن از مهمترین اهداف این اقدام بوده است.

امیر سرتیپ حاتمی در تشریح مشخصات فنی هواپیماهای «جت بدون سرنشین چند منظوره»، خاطر نشان ساخت: این پهپادها با وزنی بالغ بر ۴۷۰ کیلوگرم و ۹۰۰ کیلومتر بر ساعت سرعت پروازی قابلیت اوج گیری و انجام عملیات در ارتفاع ۴۰ هزار پا را دارا

ادامه از صفحه اول

حزب اتحاد ملت:

کرونا جای تسویه حساب سیاسی نیست

حزب اتحاد ملت ایران اسلامی، با صدور بیانیه‌ای درباره بحران کرونا، ضمن توصیف شرایط موجود از دیدگاه خود، نکاتی را با ملت و دولت در میان گذاشت. در بخشی از این بیانیه که بر اساس ناشناخته بودن، سرعت گسترش و وجود نداشتن درمانی در مقطع فعلی شیوع ویروس کرونا را ابربحران توصیف کرده، تحریم‌های ظالمانه، ضعف بنیه مالی دولت و ضعف سرمایه اجتماعی دولت و حاکمیت از عواملی عنوان شده که بر دشواری مضاف با کرونا در ایران افزوده است.

به گزارش «ایران» اتحاد ملت ضمن قدردانی از فداکاری تمامی پزشکان و پرستاران و کارکنان بخش بهداشت و درمان کشور، دیگر دستگاه‌هایی که در مدیریت بحران مشارکت دلسوزانه و ملی داشته‌اند و نیز کشنگران مدنی فعال که برای کاهش آلام مردم تلاش کرده‌اند، به اقدامات خود برای همراهی در مقابل با این بحران اشاره کرد. این بیانیه با تأکید بر اینکه اصل، حفظ جان مردم است و هر تصمیمی در حل این بحران، باید با رعایت این اصل باشد به نقدهایی در زمینه کندي در اتخاذ تصمیمات مدیریتی برای کنترل در ابتدای بحران پرداخت و افزود: به عقیده بسیاری از کارشناسان، نحوه مدیریت بحران، هرچه به جلو آمده بهتر شد.

این بیانیه با اشاره به پیش‌بینی‌ها مبنی بر تداوم این بحران تا مدتی نسبتاً طولانی، افزود: بر این اساس، همان طور که در دیگر کشورها تلاش بر راه‌اندازی دوباره برخی کسب و کارهای کم ریسک است، انجام این امر در کشور ما نیز امری ناگزیر تلقی می‌شود. وگرنه مشخص نیست که اقتصاد کشور و بسیاری از شهروندان به خصوص اشتهار فرودست، تا چه زمانی تاب‌آوری خواهد داشت. البته بدیهی است که راه‌اندازی برخی کسب و کارها، نیازمند رعایت دقیق و سختگیرانه پروتکل‌های بهداشتی و به حداقل رساندن ریسک آن است.

در بخش دیگری از این بیانیه با تأکید بر ضرورت به میدان آمدن نهادهای بزرگ اقتصادی خارج از مدیریت دولت همچون بنیاد مستضعفان، ستاد اجرایی فرمان امام (ره) و آستان قدس رضوی برای همکاری در کاهش آسیب‌های اقتصادی، به مردم و همگامی با دولت برای مقابله با ابربحران جاری آمده است: بدیهی است که در برابر چنین بحران و تلنگرهای سختی که از آن رسیده، جایی برای تسویه حساب‌های سیاسی و غیر سیاسی نماند. اگر در مواجهه با این بحران هم نتوانیم خودی و غیر خودی‌ها را کنار بزنیم، باید از خود ناامید شویم. این هشدار به همگان و خودمان است. چه ما به عنوان یک جریان سیاسی، چه حاکمیتی که بیش از دیگران مسئولیت دارد.